

Sanayi Odalarının Kuruluşu ve Türkiye'deki Sanayi Odaları

Hikmet DENİZ
Diyarbakır Yatırım Destek Ofisi Uzmanı
Mayıs 2013

SANAYİ ODASI KURULUŞU VE TÜRKİYE'DEKİ SANAYİ ODALARI

1. Sanayi Odalarının Kuruluşu

1.1. İlgili Mevzuat

Sanayi odalarının kuruluşu ve işleyişine ilişkin esaslar 1/6/2004 tarih ve 25479 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 5174 sayılı "Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu" ile düzenlenmiştir.

1.2. Odaların Tanımı

Bu Kanun'a göre Odalar; *"üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları"* olarak tanımlanmıştır.

1.3. Odaların Kurulması

5174 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre Odalar illerde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nin **olumlu görüşü** üzerine Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı **kararı** ile kurulur.

Yine aynı maddede *"Bir ilde oda kurulabilmesi için ticaret siciline kayıtlı ve bu Kanunda belirtilen nitelikleri haiz **en az bin tacir ve/veya sanayici** veya deniz ticareti ile iştegal edenlerin TOBB'a yazılı başvuruda bulunması zorunludur"* denilmektedir. Ayrıca sanayi odaları için de *"Müstakil sanayi odası kurulabilmesi için o ilde faaliyet gösteren **sanayicilerin yarısından fazlasının yazılı talebi şarttır"*** denilmektedir. Yani bir ilde sanayi odası kurulabilmesi için ticaret siciline kayıtlı en az bin sanayicinin olması ve bunların da yarısından fazlasının TOBB'a yazılı talebi gereklidir.

TOBB Mevzuat Dairesi ile yapılan telefon görüşmesinde başvuru şekli ile ilgili yönetmeliğin henüz çıkmadığı bilgisi alınmıştır.

Mevcut ticaret ve sanayi odasından ayrılan sanayicilerin, Kanunda öngörülen usul ve esaslara uygun olmak kaydıyla, müstakil sanayi odası kurması halinde, o ildeki ticaret ve

sanayi odası, ticaret odası adını alır. Mevcut ticaret ve sanayi odasının ayrı odalar halinde kurulmasıyla, ticaret ve sanayi odasına bir önceki yıl sanayiciler tarafından ödenmiş olan yıllık ve munzam aidat tutarlarının yarısı, sanayi odasının organ seçimlerinin kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde yeni kurulan sanayi odasına devredilir.

Coğrafi bölge odaları kurulabilmesi; bölge illerindeki toplam üye sayısının yarısından fazlasının, Birliğe yazılı müracaatı veya il oda meclislerinin ayrı ayrı üye tam sayısının üçte ikisinin kararıyla ve Birliğin olumlu görüşü üzerine Bakanlığın kararı ile gerçekleşir.

1.4. Sanayici Tanımı

5174 sayılı Kanun'un 5. Maddesinde sanayici nitelikleri belirlenmiştir. Buna göre: "*Tezgâh, cihaz, makine gibi muharrik kuvvet kullanarak ham madde, yarı ve tam mamulleri, özellik, içerik, bileşim veya şeklini kısmen veya tamamen değiştirmek amacıyla işleyerek, seri halde veya standart olarak yeni bir ürün üretmek suretiyle katma değer oluşturan işyerleri ile yer altı kaynaklarının çıkarılıp işlendiği yerleri işletenler ve bilişim teknolojisi ve yazılım üretenler en az on işçi çalıştırmak şartıyla bu Kanunun uygulanması bakımından sanayici sayılır. Ancak;*

- a) Seri halinde hazır elbise üretmeyen terziiler, fabrika halinde işletilmeyen fırınlar, lokantacı, elbise temizleyici ve benzerleriyle mamullerini toptan satmayıp perakende olarak doğrudan doğruya tüketiciye satan kunduracı, şekerci, tatlıcı gibi işletmeler,*
- b) Şehir, kasaba ve köylerdeki su temizleme, arıtma, süzme ve dağıtma tesisleri,*
- c) İşlemek üzere, üretimleri nev'inden hariçten ham madde almamaları şartıyla, arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yollarıyla bitki, hayvan veya hayvan mahsullerinin, bizzat yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesi işlerine tahsis edilen yerler,*
- d) Üniversiteler, meslek liseleri ve benzeri okulların üretim yapan atölye ve laboratuvarları, meslek kursları ve cezaevlerindeki atölyeler gibi öğretim ve eğitim amacıyla işletilen yerler,*
- e) Doğrudan doğruya Milli Savunma Bakanlığı teşkilâtına bağlı olarak çalıştırılan askerî sanayi müesseseleri,*

Sanayici sayılmazlar." denilmektedir.

1.5. Odaların Kuruluş ve Çalışma Alanları

Odaların kuruluş ve çalışma alanları, il sınırlarıdır. Kuruluş ve çalışma alanları içinde aynı unvanda başka bir oda kurulamaz. Odaların çalışma alanları, çevre illeri de kapsayacak şekilde ve o illerde ilgili oda kuruluncaya kadar geçerli olmak üzere, Birlik Yönetim Kurulu tarafından genişletilebilir veya daraltılabilir.

1.6. Odalara Kayıt Zorunluluğu

Sanayi odası kurulan illerde sanayiciler, sanayi odasına kaydolmakla ticaret odasına kaydolma yükümlülüğünü de yerine getirmiş olurlar. Sanayi işletmesi sahiplerinin, sınıfl nitelikli işlerinin gereği olarak meşgul oldukları ticaret işleri bunların sanayici vasfını ortadan kaldırmaz; bunlar isterlerse ticaret odasına da kaydolabilirler.

Sanayiciler, kendi sanayi ürünlerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde, fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret ve sanayi veya ticaret odasına da kaydolmak zorunda oldukları gibi; kendi sanayi ürünlerinin satışı dışında başka ticarî işlerle uğraştıkları takdirde, ticaret ve sanayi veya ticaret odasına da kaydolmakla yükümlüdürler. Ticaret odasına kayıtlı iken sonradan sanayicilik vasfını kazanan üyelerin tacirlik sıfatı devam ediyorsa, kaydı silinmeden; etmiyorsa, kaydı re'sen silinerek, sanayi odasına üye kaydı yapılmak üzere durum değişikliğine ilişkin bildirim ticaret odasınınca en geç otuz gün içinde ilgili sanayi odasına bildirilir.

2. Türkiye'deki Oda ve Borsalar

Türkiye'de toplam 365 adet Oda ve Borsa faaliyet göstermektedir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) de oda ve borsaların üst kuruluşu ve özel sektörün yasal temsilcisi olarak faaliyet göstermektedir.

Tablo 1: Türkiye'deki Oda ve Borsalar

Oda Kategorisi	Sayısı
Ticaret ve Sanayi Odası	181
Ticaret Odası	57
Sanayi Odası	12
Ticaret Borsası	113
Deniz Ticaret Odası	2
Toplam	365

Kaynak: TOBB, 2013.

Türkiye'de 12 adet sanayi odası faaliyet göstermektedir. Bunların listesi aşağıda verilmiştir.

1. Adana Sanayi Odası
2. Ankara Sanayi Odası
3. Aydın Sanayi Odası
4. Balıkesir Sanayi Odası
5. Denizli Sanayi Odası
6. Ege Bölgesi (İzmir) Sanayi Odası
7. Eskişehir Sanayi Odası
8. Gaziantep Sanayi Odası
9. İstanbul Sanayi Odası
10. Kayseri Sanayi Odası
11. Kocaeli Sanayi Odası
12. Konya Sanayi Odası